

6.8.2021

LSSAVI/9324/2021

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuolto

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö VN/20094/2020-MMM-11, 4.6.2021

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain muuttamisesta sekä laiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Johdanto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä aluehallintovirasto) on ottanut erääksi painopistealueekseen eläinten lääkitsemisen valvonnan sekä tuotantotiloilla että eläinlääkärien osalta. Valvottujen kohteiden määrä on valtakunnallisesti merkittävä.

Valvonnassa on todettu, että lääkkeitä luovutetaan varalle ilman lääkeluovutus sopimuksia ja lainsäädännön edellyttämiä vuotuisia käyntimääriä. Lisäksi on todettu, että sekä tuotantotiloilla että eläinlääkäreillä on huomattavia määriä vanhentuneita lääkkeitä varastoissa. Kirjanpito lääkityksistä on myös usein puutteellista ja sähköisen kirjanpidon tietojen saannissa on vaikeuksia eikä tietojen autenttisuuden varmistaminen ole mahdollista.

LÄNSI- JA SISÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 5, 13035 AVI | Käyntiosoite: Wolffintie 35, Vaasa | www.avi.fi

puh. 0295 018 450
kirjaamo.lansi@avi.fi

Jyväskylän toimipaikka
Hannikaisenkatu 47

Tampereen toimipaikka
Yliopistonkatu 38

Yleistä

Aluehallintovirasto katsoo, että lainsäädännön käytettävyyden kannalta erityisesti tuotantoeläinten määritelmät tulisi esittää yksiselitteisesti lääkitsemislaissa sen sijaan, että näiden osalta viitataan vain EU-säädöksiin.

Aluehallintovirasto esittää huolensa siitä, että turkiseläinten ja elintarviketuotannosta poistettujen hevoseläinten lääkitseminen jää ehdotetun lain nojalla edelleen vaille yksiselitteistä sääntelyä.

Eläinsuojelulain (247/1996) 5 a §:n 2 momentin mukaan tuotantoeläimellä tarkoitetaan elintarvikkeiden, villan, nahan tai turkisten tuotantoa varten taikka muussa tuotantotarkoituksessa kasvatettavaa tai pidettävää eläintä. Ilman lääkitsemislaissa olevaa sääntelyä, muiden kuin elintarviketuotannossa olevien eläinten lääkekirjanpidosta säädetään vain eläinsuojelulain (247/1996) 26 a §:n 1 momentissa, jonka mukaan tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän on pidettävä kirjaa tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta ja kuolleiden eläinten lukumääristä. Tämä jättää liikaa tulkinnanvaraa ja johtaa epäyhdenmukaisiin käytäntöihin.

Yksityiskohtaiset huomiot

2 §

Aluehallintovirasto katsoo, että lääkkeiden määräämisestä säättäminen lääkitsemislaissa on johdonmukaista ja sääntelyn poistaminen eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetusta laista siten perusteltua.

4 §

EU-sääntely hevosten tunnistamisesta on muuttunut lausuntopyynnön jälkeen, joten pykälän 1 momentin 4 kohdassa olevat viittaukset tulisi päivittää.

6 §

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan eläinten hoidossa on käytössä aineita, jotka voidaan tulkita voimassa olevan lääkelain (693/1987) 3 §:n lääkkeeksi tai eläinlääkeasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan eläinlääkkeeksi (esim. kaloille käytetty natriumkloridi tai mehiläisille käytetty muurahaishappo). Aluehallintoviraston käsityksen mukaan näitä ei kuitenkaan valvota eläimille käytettävänä lääkkeinä, vaikka aineiden käyttö on lääkinnällistä.

Esityksen 6 §:n 2 kohdassa määriteltäisiin, että eläinlääke on eläinlääkeasetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu aine tai aineiden yhdistelmää. Mainitun artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan eläinlääke on myös aine, joka on tarkoitettu käytettäväksi eläimille sairauden syyn selvittämiseksi. Täten esim. hevosilla sokerirasitustestiin käytetyt siirapit olisivat eläinlääkkeitä.

Aluehallintovirasto pitää tällaisten ruokakaupoista saatavien lääkkeiksi tai eläinlääkkeiksi tulkittavien aineiden käytön valvontaa ongelmallisena. Aluehallintovirasto ei pidä tarkoituksenmukaisena, että vallitsevaa oikeustilaa muutettaisiin, mutta toiminnan tulisi olla yksiselitteisemmin säädeltyä.

Esityksen 6 §:n 9 kohdassa määriteltäisiin tuotantoeläin vain viittaamalla MRL-asetuksen 2 artiklan b kohtaan ja hormonikieltodirektiivin 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaan. MRL-asetuksen (EY 470/2009) 2 artiklan b kohdan mukaan elintarviketuotantoeläimillä tarkoitetaan eläimiä, joita pidetään, kasvatetaan, hoidetaan, teurastetaan tai kerätään elintarvikkeiden tuottamiseksi. Suomenkielisen hormonikieltodirektiivin (96/22/EY) 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaan mukaan tuotantoeläimillä tarkoitetaan lajeihin nauta, sika, lammas ja vuohi, kavioläimet, linnut ja kaniinit kuuluvia kotieläimiä, samoin kuin edellä mainittuihin lajeihin kuuluvia luonnonvaraisia eläimiä ja luonnonvaraisia märehitjöitä, jos niitä kasvatetaan tuotantotarkoituksessa.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi tärkeää täsmentää hormonikieltodirektiivin käännökseen epätarkkuuksia. Englanninkielisessä hormonikieltodirektiivin 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa sanotaan, että "'farm animals' shall mean domestic animals of the bovine, porcine, ovine and caprine species, domestic solipeds, poultry and rabbits, as well as wild animals of those species and wild ruminants which have been raised on a holding; "

Eurostat-sivujen mukaan "bovine includes cattle (*Bos taurus*), Buffalo, such as water buffalo (*Bubalus bubalis*), Bison (*Bison spp.*), Hybrids, such as Beefalo (*Bos Taurus x Bison bison*)"¹.

Suomenkielisessä hormonikieltodirektiivissä "bovine" on käännetty "nauta", mikä jättää tulkinnanvaraa sen osalta, koskeeko sääntely esim. vesipuhveleita (*Bubalus bubalis*) tai visenttejä (*Bison bonasus*). Täsmällisempi käänнос olisi "nautaeläimet".

Lisäksi englanninkielisen version "domestic solipeds" on suomennettu "kavioeläimet" (eli *Perissodactyla*, sisältäen mm. sarvikuonon), kun täsmällisempi suomennos olisi "hevoseläimet" (eli *Equidae*, esim. hevoset ja aasit).

Englanninkielisessä versiossa käytetään termiä "poultry", joka on käännetty suomenkieliseen versioon sanalla "linnut", vaikka oikeampi käänнос olisi "siipikarja".

Valvonnan kannalta on oleellista tietää mihin eläinlajeihin lainsäädäntöä sovelletaan.

Pykälän 13 kohdan viittaus hevospassiasetukseen tulisi päivittää ja viittaukset kumottuihin direktiiveihin poistaa.

15 §

Pykälässä säädetään tulkinnanvaraisesti oikeudesta luovuttaa "lääkkeitä". Aiemmin esityksen mukaisesti lain 6 §:n 2 kohdassa määriteltäisiin "eläinlääke" ja 3 kohdassa "lääke", jolloin tässä pykälässä sanan "lääke" käyttäminen jättää tulkinnanvaraiseksi

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Bovine>

tuleeko sanaa "lääke" tulkita sanamuodon mukaisesti tarkoittamaan vain 6 §:n 3 kohdassa tarkoitettua. Sanamuodon mukaisella tulkinnalla pykälässä jäisi kokonaan säättämättä eläinlääkkeiden luovuttaminen, erityisesti niiden, jotka eivät edellytä eläinlääkemääräystä.

32 §

Viittaus eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 10 §:ään tulisi poistaa.

33 §

Aluehallintovirasto katsoo, että uusi säännös, jonka mukaan valvontaviranomaisella on oikeus saada *pyytämällään tavalla* tietoja, on hyvä ja perusteltu. Pyydettyä tapaa tulisi kuitenkin täsmentää esimerkiksi hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa, tietopyyntöjen kohteina olevien toimijoiden oikeusturvan vuoksi. Viranomaisella voi olla tarve saada pääsy lääkekirjanpidon sähköiseen järjestelmään ns. selaamaan kirjauksia, mikä tällä hetkellä ei ole mahdollista ja minkä mahdolliseksi tuleminen jää vielä tulkinnanvaraiseksi.

34 §

Säännökseen tulisi lisätä oikeus saada tietoja myös maa- ja metsätalousministeriölle, jotta lain noudattamista voidaan ohjata ylimmältä tasolta ja toisaalta aluehallintovirastolle, jotta lain noudattamista voidaan valvoa alueellisesti. Lisäksi säännös jättää tulkinnanvaraiseksi ns. sovitun tavan, jolla tiedot on oikeus saada ja sen miten tämä sopimus tehdään.

Lääkkeiden käytön valvonta niin tuottajien kuin eläinlääkärienkin puolelta edellyttää pääsyä sähköiseen lääkekirjanpitoon sekä lääkkeiden käyttöön ja luovuttamiseen liittyviin sopimuksiin. Valvonnassa on havaittu paljon puutteita sekä sopimusten solmimisessa että niiden edellytysten eli riittävien käyntien noudattamisessa. Valvonnan kohdentamisen vuoksi on tärkeää voida löytää ne tilat, joilla ei ole esimerkiksi

lääkeluovutus sopimusta, mutta joiden lääkekirjanpito antaa ymmärtää, että lääkkeitä luovutetaan varalle. Tällä hetkellä ei ole käytännöllistä tapaa valvoa sitä, kirjataanko eläinlääkärin tiloille luovuttamat lääkkeet asianmukaisesti sähköiseen kirjanpitoon.

42 §

Säännöksen 2 momentissa säädetty oikeus asettaa uhkasakko tehosteeksi tiedonsaantioikeudelle on epä johdonmukainen. Uhkasakkolain (1113/1990) 6 §:n 1 momentin mukaan uhkasakko asetetaan määrämällä päävelvoite asianosaisen noudatettavaksi sakon uhalla. Lääkitsemislain 41 §:ssä tiedonsaantia ei kuitenkaan ole säädetty asiaksi, josta voidaan määrätä päävelvoite.

Muuta

Hallituksen esityksessä ei mainita, että voimassa olevan lääkitsemislain 5 §:ään tulisi muutoksia, mutta tätä tulisi kuitenkin muokata, sillä pykälässä säädetään, että eläinlääkärin oikeudesta määrätä lääkkeitä säädetään eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000), eikä tämä pidä paikkaansa enää jatkossa, jos ehdotettu muutos hyväksytään.

Hallituksen esityksessä ei mainita muutosta lain 11 §:ään, mutta mainitun pykälän 2 momentin viittaus teuraskielto merkinnän kirjaamiseen tulisi päivittää.

Hallituksen esityksessä ei mainita muutosta lain 41 §:ään, mutta tälle on tarve, sillä viranomaisen hallintopakko keino t ovat vakavasti rajoitetut, eikä valvottavia toimijoita voida määrätä korjaamaan toiminnan puutteita tai kieltää jatkamasta lainvastaista toimintaa. Hallintopakko keino t keskittyvät tuotantoeläinten lopettamiseen ja hävittämiseen. Myöskään tiedonantovelvollisuuksien laiminlyöntiin ei ole muita puuttumiskeinoja kuin ilmoitus poliisille mahdollisesta lain 46 §:ssä tarkoitettusta eläinten lääkitsemisrikkomuksesta. Tämä on erityisen ongelmallista, koska lain 42 §:ssä säädetään oikeudesta

tehostaa tiedonsaantia uhkasakolla, vaikka oikeutta määrätä tietojen luovuttamisesta ei ole säädetty.

Hallituksen esityksessä ei mainita muutosta lain 46 §:ään, mutta sen 3 momentista tulisi poistaa maininta, jonka mukaan se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta. Tämä sen vuoksi, että uhkasakko ei ole rangaistus.

Lisätiedot

Lisätietoja lausunnosta antavat allekirjoittaneet.

Lääneläinlääkäri

Terhi Simonen-Jokinen,
ratkaisija

Lääneläinlääkäri

Jan Mattila, esittelijä

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoitus on viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja LSSAVI/9324/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/9324/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mattila Jan 06.08.2021 15:59

Ratkaisija Simonen-Jokinen Terhi 06.08.2021 15:59